

MED bakal. 2. lekce

Pokud se odvolávám na literaturu – pro přípravu ke kolokviu, s příslušnými tituly seznámím studenty v přednášce.

Přechodné období – charakteristika podle přednášky, event. z literatury (různý vývoj v různých územích), co jsou to Dark Ages

Itálie: Boethius – *De consolazione philosophiae* (O útěše z filozofie), jeho vliv na další literární a myšlenkový vývoj – opět přednáška a z literatury, Řehoř Veliký (přednáška, lit.)

Hispanie: Isidor ze Sevilly, cca 560-633 – *Etymologiae*, série českých překladů

Galie: Řehoř Tourský, *Fredegarova kronika*

Britské ostrovy: Beda Venerabilis - B. Ctihodný

Karolinská renesance

Poslední třetinu 8. století a celé století následující pojmáme z kulturně historického a literárního hlediska jako období karolinské renesance a jejího doznívání. Na počátku zde stojí převzetí vlády ve franské říši Karlem Velikým roku 768, dalším mezníkem je rok 800, kdy se Karel stává římským císařem. Karlova obnova nebyla jen obnovou kulturní a literární: v první řadě šlo o *renovatio imperii*, o politické obnovení římského císařství. Vidíme to i na produktech výtvarného umění této doby, Karlův ctižádostivý cíl je zjevný z institucionálních i osobních mocenských symbolů, na nichž se objevují antické politické motivy. V této návaznosti na antické dědictví a zároveň ve snaze, zahájené již Pippinem Krátkým, obnovit latinu tak, aby mohla plnit funkci úředního jazyka, dochází pak k velké kulturní obnově. Začala od jazyka a literatury.

Právě kvůli jazykovým a literárním studiím povolal Karel Veliký již v průběhu sedmdesátých let několik učenců a pedagogů, zejména z Itálie a z Británie, kteří působili přímo na jeho dvoře v Cáchách, neboť domácí prostředí nebylo dostatečným zázemím, z jakého by bylo možno vyjít pro dané kulturní snahy. Klášterům ve své říši pak uložil povinnost zakládat klášterní školy jako centra studia a vyučování: stalo se tak dvěma oběžníky, *Admonitio generalis* a *Epistula de litteris colendis* z roku 800. Důležitá byla činnost školy při Karlově dvoře. Období Karlovy kulturní obnovy bývá označováno jako **karolinská renesance**, tento výraz však může být zavádějící. Studium antických autorů sice mělo velkou úlohu a pro dochování literárního a kulturního dědictví antiky má karolinská doba rozhodující význam, ale to, co se tehdy událo v duchovním životě, nebylo návratem a navázáním na antiku, a už vůbec nemůže být řeč o sekularizaci, zesvětštění, kultury. Antika zde nebyla primární, protože návrat k ní se dál nikoli pro ni samu. Spisy antických autorů měly být formálními vzory, autoritami zůstávala Bible a křesťanský starověk.

U dvora Karla Velikého

Petr z Pisy (Petrus Pisanus, † před 799) – podle předn. a z literatury

Paulus Diaconus (* cca 720, † 797/799) – podle předn. a z literatury.

Původem z Itálie, všestranný a plodný spisovatel, jeho dnes nejvýznamnějším proslulým spisem je ***Historia Langobardorum***. Je to první italská národní kronika.

Alkuin (Alcuinus, Albinus, Alchwin, * po 730, † 804)

Alkuin byl nejvzdělanějším mužem na dvoře Karla Velikého, narodil se v Británii.

Carolus magnus et Leo papa – Paderbornský epos

Pod vlivem Karlovy korunovace byla složena báseň, jejíhož autora neznáme a která popisuje setkání Karla Velikého s papežem Lvem III. v Paderbornu roku 799 před Karlovou korunovací.

Einhard (Eginhardus, Einhardus, * 770, † 840)

Einhard patřil ke druhé generaci karolinských spisovatelů, byl už franského původu. Einhardovým hlavním dílem je ***Vita Caroli***, jedinečný spis, inspirovaný Suetoniem, užívající klasické dikce.

Kláštevní tvorba

Hrabanus Maurus (Rabanus, * cca 780, † 853)

Hrabanus byl v první řadě teolog, ale vysoce bývá ceněno především jeho básnické dílo. Jeho největším básnickým výkonem je sbírka figurálních básní ***De laudibus Sanctae crucis*** (z r. 810) ve dvou knihách: první obsahuje samotná *carmina figurata*, druhá prozaické převyprávění jejich textu a komentář. V každé z těchto osmadvaceti figurálních básní je do čtvercového bloku vytvořeného hexametry vpraven různými sestavami hlásek symbol kříže, konstruovaný v různých geometrických tvarech, v podobě osob (Kristus na kříži, andělé, jednou dokonce postava Ludvíka Pobožného držící kříž a štít) nebo velkých písmen;

Walafriid Strabo (Walahfridus, * 808/9, † 849)

Do počátků jeho tvorby patří nejdelší veršovaná skladba, jakou kdy sepsal, ***Visio Wettini***. Je to první básnický popis vidění, snové cesty po mimozemských světech. Pochází z roku 824, kdy v Reichenau onemocněl Walafriidův učitel Wetti.

Vrcholem Walafridovy básnické tvorby je *Liber de cultura hortorum (Hortulus)*, hexametrická báseň (444 veršů) o bylinách a květinách klášterní zahrady, kterou autor sepsal v době svého opatského úřadu v Reichenau.

Notker Balbulus (der Stammler, * 840, † 912)

Notker řečený Balbulus (Koktavý), jehož působištěm byl svatohavelský klášter, je dalším vrcholným autorem tohoto období. Nejvýznamnějším Notkerovým dílem je Liber hymnorum, sbírka **sekvencí**. Notker byl tvůrcem veršované sekvence jako žánru.

OTTONSKÁ RENESANCE – 10. stol. (od 2. pol.)

10. STOL. – legendy a historiografie. Charakteristika období (Otto I. Veliký, Otto II., Theofanó).

Z autorů: Hrotsvita, Bruno z Querfurtu a vojtěšská legendistika. (V českých zemích – počátky václavské legendistiky) – podle předn. a z literatury.

Vznik eposu – Ecbasis captivi, Waltharius

(KONEC 11.-ZAČ. 13. STOL. – vrcholná epocha)

RENESANCE 12.STOL.

Charakteristika.

Pro nás nejzajímavější – světská lyrika. Charakter tzv. vagantské poezie. Carmina Burana – Primas Orléanský, Archipoeta, Gualterus de Castellione . – Podle přednášky, z literatury

Žákovská poezie v Čechách – podle přednášky a z literatury

